

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ORHAN VELİ

GARİP

TIPKIBASIM

PEN YAZARLAR DERNEĞİ
1995

1941

GARİP

ORHAN VELİ

GARİP

ŞİİR HAKKINDA DÜŞÜNCELER

VE

MELİH CEVDET, OKTAY RİFAT

ORHAN VELİ'DEN SEÇİLMİŞ ŞİİRLER

1941

İstanbul : Resimli Ay Matbaası T. L. Şirketi.

GARİP

Şiir, yani söz söyleme san'atı, geçmiş asırlar içinde birçok değişikliklere uğramış ve en sonunda bugünkü noktaya gelmiştir. Bu noktadaki şiirin doğru dürüst konuşmadan bir hayli farkı olduğunu kabul etmek lazımdır. Yani şiir, bugünkü haliyle, tabii ve alelâde konuşmaya nazaran bir ayrılık göstermekte, nisbî'bir garabet arz-etmektedir. Fakat işin hoş tarafı, bu şiirin birçok hamleler neticesinde kendini kabul ettirmiş ve bir an'ane kurmak suretiyle mezkûr acalı-
lığı ortadan kaldırmış olmasıdır. Yeni doğan ve bugünün münev-
verî tarafından terbiye edilen çocuk kendini doğrudan doğruya bu noktada idrâk etmektedir. Şiiri, kendine öğretileş şartlar içinde ara-
dığından, bir tabiileşme arzusunun mahsulü olan eserleri hay-
retle karşılayacaktır. Garip telâkkisi, öğrendiklerini tabii kabul edi-
şinden gelmektedir. Ona buradaki izafillği göstermelidir ki öğrendik-
lerinden şüphe edebilsin.

An'ane, şiiri nazım dediğimiz bir çerçeve içinde muhafaza et-
miştir. Nazmın belli başlı unsurları vezinle kafiye-dir. Kafiye-yi ilk
insanlar ikinci satırın kolay hatırlanmasını temin için yani sadece
hafızaya yardımcı olmak maksadiyle kullanmışlardır. Fakat onda son-
radan bir güzellik buldular. Onu, hikmeti vücudu aşağı yukarı aynı
olan vezinle birlikte kullanmayı bir maharet telâkki ettiler. Şiirin de
menşinde, diğer san'atlarda olduğu gibi, böyle bir oyun arzusu
vardır. Bu arzu iptidai insan için nazarı itibara alınabilecek bir e-
hemmiyetteydi. Halbuki insan o zamandanberi pek çok tekâmül etti.
Bugünkü insan öyle zan ve temenni ediyor ki vezinle kafiye-nin
kullanılışında kendini hayrete düşüren bir güçlük, yahut da büyük

heyecanlar temin eden bir güzellik bulmayacaktır. Netekim bu rahatsız edici hakikatı görmüş olanlar, vezinle kafiyeyle « henk» denilen yeni bir    r unsurunun ebeveyni nazariyle bakmışlar ve bu yeni nimfete dört elle  aralm   lardır. Bir    rde eğer takdir edilmesi lâzımgelen bir ahenk mevcutsa, onu temin eden vezin veya kafiye değildir. O ahenk vezinle kafiyeyle haricinde ve vezinle kafiyeyle rağmen mevcuttur. Fakat onu    rde    rle h le getiren ve anlayışları en k t insanlara bile bir   hengin mevcut olduğunu haber veren    r vezinle kafiyeyle dir. Bu suretle farkına varılan yani vezin ve kafiyeyle ile temin edilen bir   henkten zevk duyabilmek yahut da l  k rd  y  bu basit      ler içinde söylemeyi maharet sayabilmek; safdilliklerin herhalde en muhteşemi olmalıdır. Bunun haricinde bir   henge inanmaksa, onun    r i  in ne kadar lüzumsuz, hatt   ne kadar zararlı olduğunu ileride anlatacağım.

Vezinle kafiyeyle her    ye rağmen birer kayıt olduğunu da kabul edelim. Bunlar şairin d    nce ve hassasiyetine hükmettikleri gibi lisanın şeklinde de de  i  likler v  coda getiri  ler. Nazım dilindeki nahiv a  a  lıkları vezin ve kafiye zarure  inden doğmuştur. Bu ağaçlıklar belki de ifadeyi genişletmesi itibariyle    r için faydalı olmuştur. Hatt   onların, nazım endişelerinin haricinde dahi ba   tacı edilmeleri ihtimal dahilindedir. Fakat bu kuruluş, bazılarının kafalarına «   r dilinin kendine has yapısı» diye dar bir telâkki getirmiştir. Bu çeşit insanlar bir takım    rleri reddederlerken «konuşma diline benzliyor» demektedirler. Köklerini vezinle kafiyeyle alan bu telâkki, hakiki mecrasını arayan    rde hep aynı izaf   garabeti bulacak ve onu kabul etmek istemiyecektir.

L  f  z ve m  na sanatları çok kere zekânın tabiat üzerindeki değiştirici ve tahrip edici hassalarından istifade eder. Bilgisini ve terbiyesini geçmiş asırlara borçlu olan insan için bundan daha tab  i bir    r yoktur. Teşbih, eşyayı olduğundan başka türlü görmek zor  dur. Bunu yapan insan ağaç karşılanmaz, kendine hiçbir gayri tabiilik isnad edilmez. Halbuki teşbihten ve istişareden ka  an, g  rd    n   her-

kesin kullandığı kelimelerle anlatan adamı bugünün münevveri «garip» telâkki etmektedir. Hatası, muhtelif *Deviation*'larla gelinmiş bir şiir anlayışını kendine çıkış noktası yapmasıdır. Yazının peyda olduğu gündenberi yüz binlerce şair gelmiş, her biri binlerce teşbih yapmıştır. Hayran olduğumuz insanlar bunlara bir kaç tane daha ilâve etmekle acaba edebiyata ne kazandıracaklardır? Teşbih, istiâre, mübalağa ve bunların bir araya gelmesinden meydana çıkacak bir hayal zenginliği, ümit ederim ki, tarihin aç gözünü artık döyürmüştür.

Edebiyat tarihinde pek çok şekil değişiklikleri olmuş ve yeni şekil, her defasında, küçük garipsemelerden sonra kolayca kabul edilmiştir. Ouç kabul edilecek değişiklik, zevke ait olanıdır. Böyle değişimlerin pek seyrek vukua geldiğini; üstelik, bu sûretle meydana çıkan edebiyatlarda da her şeye rağmen değişmeyen, yine devam eden ve hep sinde müşterek olan bir taraf bulunduğunu görüyoruz. Bugüne kadar burjuvazinin malı olmaktan, yüksek sanayi devrinin başlamasından evvel de dinin ve feodâl zümrenin köleliğini yapmaktan başka hiç bir işe yararamamış olan şiirde bu değişmeyen taraf; «müreffeh sınıfların zevkine hitap etmiş olmak» şeklinde tecelli ediyor. Müreffeh sınıfları yaşamak için öyle çalışmaya ihtiyacı olmayan insanlar teşkil ederler ve o insanlar geçmiş devirlerin hâkimidirler. O sınıfı temsil etmiş olan şiir lâıyk olduğundau daha büyük bir mükemmeliyete erişmiştir. Fakat yeni şiirin istinat edeceği zevk artık akalliyeti teşkil eden o sınıfın zevki değildir. Bugünkü dünyayı dolduran insanlar yaşamak hakkını mütemadî bir didişmenin sonunda bulmaktadırlar. Herşey gibi şiir de onların hakkıdır ve onların zevkine hitap edecektir. Bu, mevzuubahis kitlenin istediklerini eski edebiyatların âletleriyle anlatmaya çalışmak demek de değildir. Mesele bir sınıfın ihtiyaçlarının müdafaasını yapmak olmayıp sadece zevkini aramak, bulmak ve sanata hâkim kılmaktır. &

Yeni bir zevke ancak yeni yollarla ve yeni vasıtalarla varılır. Bir takım ideolojilerin söylediklerini bilinen kalıplar içine sıkıştırmakta hiçbir yeni ve san'atkârane hamle yoktur. Yapıyı temelden değiştirmelidir. Biz, senelerdenberi zevkimize ve irademize hükmetmiş, onları tayin etmiş, onlara şekil vermiş edebiyatların

sıkıcı ve bunaltıcı tesirinden kurtulabilmek için, o edebiyatların bize öğretmiş olduğu herşeyi atmak mecburiyetindeyiz. Mükün olsa da «şii yazarken bu kelimelerle düşünmek lâzımdır» diye yaratıcı faaliyetimizi tahdit eden lisani bile, atsak. Ancak bu surettedir ki, kendimizi alışkanlıkların sürüklediği gayri tabii inkiraftan kurtarmış, safiyetimize ve hakikatımıza ırca etmiş oluruz.

Tarihin beğenerek andığı insanlar daima dönüm noktalarında bulunanlardır. Onlar bir an'aneyi yıkıp yeni bir an'ane kurarlar. Daha doğrusu kurdukları şey içlerinden gelen yeni bir kayıtlar sistemidir. Ancak ileriki nesillere intikal ettikten sonra an'ane olur. Büyük san'atkâr nâmütenahi kayıtların içindedir. Fakat bu kayıtlar, hiçbir zaman, evvelkiler tarafından vazedilmiş değildir. O; kitapların öğrettiğinden daha fazlasını arayan, san'ata yeni kayıtlar sokmaya çalışan adamdır. 17 inci asır fransız klasisizmi kaideci olmuş fakat an'anepereşt olmamıştır. Zira kaidelerini kendi getirmiştir. 18 inci asır yazarları daha çok an'anepereşt oldukları halde san'atkârlıkları bakımından an'aneyi kuranlar seviyesine yükselmemişlerdir. Çünkü kayıtları hissetmemişler, öğrenmişlerdir. Birşeyin ya lüzumunu, yahut da lüzumsuzluğunu hissetmeli fakat herhalde hissetmelidir. Lüzumu hissedenler kurucular, lüzumsuzluğu hissedenler yıkıcılardır. Her ikisi de cemiyetlerin fikir hayatı için devam ettirici insanlardan daha faydalıdır. Bu çeşit insanlar belki her zaman muvaffak olamazlar. Yaptıkları işin tutunablimesi, işin içtimai bündedeki tebeddüllerle olan münasebetine ve bu tebeddüllerin ehemmiyetine tâbidir. Ademimuvaffakiyetin sebeplerinden biri de yapmanın yapılması lâzımgeleni bilmekten farklı oluşudur. Bir insan kurduğunu mükemmelleştiremeyebilir. Fakat kendisini hemen taklip edecek olana kıymetli bir temel tevdi eder. Ya bir yol gösterir yahut bir yolun yanlış olduğunu söyler. Bu insan bir davanın bayraktarı. sıra neferi veya fedaisi demektir. Bir fikir uğrunda fedaî olmayı göze almış insan takdir ve minnetle karşılanmalıdır. Bununla beraber fedaî olmayı göze almış insanın takdir ve teşvike ihtiyacı yoktur. Çünkü bunlar ondaki emniyet hissine hiçbir şey ilâve etmeyecektir. En koyu irtica hareketlerinin cesaretinden hiçbir şey eksiltemeyeceği gibi...

Ben sanatlarda tedahüle taraftar değilim. Şiiri şiir, resmi resim, müziği müzik olarak kabul etmelidir. Her san'atın kendine ait hususiyetleri ve ifade vasıtaları vardır. Meramı bu vasıtalarla anlatmak ve bu hususiyetlerin içinde kapalı kalmak hem san'atın hakiki kıymetlerine hürmetkâr olmak, hem de bir cehde, bir emeğe yer vermek demektir. Güzel olanı temin edecek güçlük her halde bu olmalıdır. Şiirde müzik, müzikle resim ve resimde edebiyat bu güçlüğü yenemiyen insanların müracaat ettikleri birer hileden başka birşey değildir. Bundan mâada bu san'atlar, öteki san'atların içine girince hakiki değerlerinden pek çok şey kaybetmektedirler. Meselâ bir şiirde âhenktar birkaç kelimenin yan yana gelmesinden meydana çıkmış bir müziği, melodilerindeki tenevvü ve akorlarındaki zenginlikle muazzam bir san'at olan sahici müzik yanında küçümsemeye imkân yoktur. Mahreçleri ayrı olan harflerin bir araya toplanmasıyla vücuda gelen "ahengi taklidi" de bu kadar basit ve bu kadar âdi bir hiledir. Ben bu gibi hilelerden zevk duymanın o âhengi şiirde hissetmekten gelen bir memnuniyet olduğuna kanlım. İnsan anlaşılmaz sandığı bir şeyi anladığı vakit memnun olur. Bu memnuniyeti, anlaşılmaz sanılan eserin muvaffakiyeti addetmek ise, insanın kendini muharrirle bir tutmak, yani kendi kendini beğenmek arzusundan doğar. Bu itibarla halk tarafından sevilen eserler en kolay anlaşılanlardır. Meselâ müzik zevkleri yeni teşekkül etmeye başlamış insanlar *Tchaikovsky*'nin; mevzuu, Napolyon'un Moskova seferinden alınmış ve vak'aları resim gibi, hikâye gibi tasvir edilmiş olan *1812 uvertürünü* hayranlıkla dinlerler. Keza onlar için *Saint - Saëns*'in: ölümlerin gece saat on ikiden sonra mezarlarından kalkıp dans edişlerini, sonra sabahın oluşunu, horozların öüşünü, iskeletlerin tekrar mezarlarına girişini anlatan *Danse Macabre*'i ile *Borodin*'in; bir kervanın su ve çingirak sesleri arasında ilerleyişini anlatan *Asya'nın steplerinde* isimli eserleri en büyük müzik eserleridir. Müzik gibi ifade vasıtası fevkalâde geniş bir san'atta tasvir avlamak gibi basit bir hileye müracaat, bestekâr için göz yumulmayacak derecede büyük bir kusurdur. Halkın, yukarıda anlattığım cinsten bir inferiorité kompleksine

bağlı olan bu hissini, hiç bir büyük san'atkâr istismar etmemelidir. San'atkâr, kendini verdiği sanatın hususiyetlerini keşfetmek ve hûnerini bu hususiyetler üzerinde göstermek mecburiyetindedir. Şiir bütün hususiyeti edasında olan bir söz san'atıdır. Yani tamamıyla mânadan ibarettir. Mâna insanın havassı hamsesine değil, ruhiyatına hitap eder. Binaenaleyh doğrudan doğruya insan ruhiyatına hitap eden ve bütün kıymeti mânasında olan hakikî şiir unsurunun müzik ve saire gibi tâlî hokkabazlıklar yüzünden dikkatimizden kaçacağını da hatırdan çıkarmamalıdır. Tiyatro için çok daha lüzumlu olan dekora itiraz ediyorlar da şiirdeki müziğe itiraz etmiyorlar.

Apollinaire, Calligrammes adlı kitabında şiire bir başka san'at daha sokuyor: resim. Faraza bir yağmur şiirinin mısralarını sayfanın yukarı köşesinden aşağı köşesine doğru dizmiş. Keza aynı kitapta bir seyahat şiiri var; harflerinin ve kelimelerinin sıralanışı gözümüzün önüne vagonlar, telgraf direkleri, ay ve yıldızlardan mürekkep bir tablo çiziyor. İtiraf etmek lâzımgelirse bütün bunların bize bir yağmur ve bir seyahat havası verdiğini ya'nî *Apollinaire*'in bir takım plâstik dalaverelerle bizi şiirin atmosferine soktuğunu söylemek icabeder.

Apollinaire böyle bir hileye müracaat eden tek adam değildir. Resmi, şekil üzerinde şiire sokanlar çoktur. Meselâ Japon şairleri çok kere mevzularını kamışlar, göller, mehtaplar, hasır yelkenli kayıklar ve çiçeklenmiş Erik ağaçlarına benzeyen şekillerle anlatmışlardır. Haşim, alev kelimesinin eski harflerle yazılışında sahici alevi hatırlatan bir sihir bulurdu. Bu misalleri teker teker zikredişim şiirin musikiden olduğu gibi resimden de istifadelerde bulunabileceğini anlatmak içindir.

Musikiden istifadeyi kabul eden şair neden resimden, hattâ daha ileri gidilirse heykelden ve mimariden de istifadeyi düşünmesin. Halbuki heykelden istifade resmin bile hakkı değildir. Resmi bir aralık hacimleştirmeye kalkışmış olan *Picasso* bugün öyle zannediyorum ki bu hatasını anlamış bulunuyor. Yalnız dikkat edilirse görülür ki verdiğim misaller bizi şiire sokulan resmin sadece şekle âit tarafı üzerinde durdurmaktadır. Böyle bir şiir henüz mes'ele yapılacak kadar ehemmiyet ve taraftar kazanmamıştır. Halbuki bir de resmi şiire mana halinde sokan şairler ve bu şairleri tutan kalabalıklar

vardır. Onlar bütün meziyetleri tasvir olmaktan ibaret yazıları şiir addetmekte güçlük çekmezler. Halbuki bu yazıların şiirliğini kabul etmemek lâzımdır. Bu noktai nazarı müdafaa edenler fazla ileriye gitmedikleri zaman onların fikirleri akla yakınmış gibi görünür. Kendilerine hak vermek isteriz. Zannederiz ki tasvir şiirin şartlarından ve her şiir az çok *descriptif* dir. Bu yanlış düşünce şiirin ifade vasıtasının lisan oluşundan ileri gelir. Lisanın cüz'leri olan kelimeler ya doğrudan doğruya eşyanın yahut da fikirlerimizin sembolleridir. Mücerret fikirler tekemmül etmiş adamlara hâricî âlemle alakasızmış gibi görünür. Halbuki insan denilen mahlûkun en mücerret fikirleri bile bir müşâhhasla beraber düşünmek yani onu daîmaddeye ve eşyaya irca etmek temayülü vardır.

Böyle olunca kelimelerin yanyana gelmesiyle meydana çıkacak sanatın gözümüzün önüne tabiattan birçok şeyler getireceğini de tabii karşılamalıdır. Fakat bu tabii karşılama hiç bir zaman şiirin bütün servetinin bu kelimelerle hatırlanan bir dünyadan ve bütün kıymetinin de bu dünyanın güzelliğinden ibaret olacağı neticesine varmamalıdır. Şiirde tasvir bulunabilir. Fakat tasvir - hattâ san'atkârın tamamen kendine has rüyet adeselerinden dahi geçmiş olsa - şiirde esas unsur olmamalıdır. Şiiri şiir yapan sadece edasındaki hususiyettir ve mânaya âittir.

Fransız şairi *Paul Eluard*'ın dediği gibi « bir gün gelecek, o ; sadece kâfa ile okunacak ve edebiyat yeni bir hayata, kavuşmuş olacaktır.

Edebiyat tarihinde her yeni cereyan şiire yeni bir hudut getirmiştir. Bu hududu âzamî derecede genişletmek, daha doğrusu şiiri huduttan kurtarmak bize nasip oldu.

Oktay Rifat bir mektubunda bu fikri mektep mefhumu üzerinde izah ediyor. Diyor ki: « mektep fikri ; zaman içinde bir fasılayı, bir duruşu temsil ediyor. Sûr'at ve harekete mugayir. Hayatın akışına uyan, *dialectique* zihniyete aykırı düşmiyen cereyan sadece mektepsizlik cereyanı..»

Fakat hudutsuzluk yahut mektepsizlik vasfı şiirde tek başına, ayrı bir şekilde mevcut olabilir mi ? Şüphesiz ki hayır. Bu vasfın insana

birçok yeni sahalar keşfettireceğini ve şiiri birçok ganimetlerle zenginleştireceğini tabii addetmelidir. Bizim, kendi hesabımıza bu hudut genişletme ameliyesinde ele geçirdiğimiz ganimetlerin başlıcaları arasında safiyet ve besatet vardır. Şiirlik güzeli bunlardan çıkarma arzusu, bizi şiirin en büyük hazinesi olan ve insanı hayatının bütün safhalarında kutcalayan bir âlemlle daha yakından temasa sevk etmiştir. Bu âlem tahteşşuurdur. Tabiat, zekânın müdahalesiyle tağıyl edilmemiş halde ancak burada bulunabilir. Keza insan ruhu burada bütün giriftliği ve komplekslerle fakat ham ve iptidai halde yaşar. İptidailiğin ve basitliğin bir hususiyeti de bu giriftliktir. Hislerin ve heyecanların tecrit edilmişlerine ancak ruhiyat kitaplarında rastgeliriz. Bunun için faraza bir şehvet şiiri yazmaya çalışan şair, bir hasislik hissinin anlatmak için sayfalar dolduran muharrir bizi hayatın ve şeniyetlerin dışına süreklemektedirler. Safiyeti ve besateti çocukluk hatıralarımızda aynı zenginlik, aynı giriftlik ve tecride karşı duyulan aynı düşmanlıkla buluruz. Allahın sakallı bir ihtiyaç, cinlerin kırmızı cüceler ve perilerin beyaz entarili kızlar şeklinde tasavvuru, bozulmamış çocuk kafasının mücerret fikre tahammülü olmadığını gösterir.

"Şiiri saf ve basit halde bulmak için yapılan insan tahteşşuurunu karıştırma ameliyesi,"nin *symboliste*lerin kabul ettiği gibi içimizdeki bir takım gizli tellere dokunma yahut *Valéry*'nin yaratıcı faaliyeti izah eden "gayri şuurda olma," nazariyeleriyle karıştırılmamasını isterim. Bu hususta bizim arzumıza en çok yaklaşan san'at cereyanı *surréalisme* olmuştur. Ruhî otomatizmi fikir sistemlerinin ve sanat anlayışlarının çıkış noktası yapan bu insanlar vezni ve kafiyei atmak mecburiyetinde kalmışlardır. Ruhî otomatizmle zekâ hokkabazlığının gayrihabili telif şeyler olduğunu gören insan için bu zaruret de aşikârdır. İkisinden birini tercih etmek lüzumunu vâzih şekilde ortaya koyan ve "bütün kıymeti mânasında olan şiir" için bu küçük hokkabazlıkları fedadan çekinmeyen sürrealistler elbette takdire lâyıktır. [*].

[*] *Surréalisme*'den birkaç defa bölge sempati ile bahsetmemizden olsa gerek - ya *surréalisme*'i, yahut da bizim şiirlerimizi okumamış bazı insanlar hakkımızda yazılar yazarken bizi bu isimle tavsif ettiler. Halbuki *surréalisme*'le, burada bahsettiğim iştirâkier haricinde hiçbir alakamız olmadığı gibi herhangi bir edebî mekleple de bağılıgımız mevcut değildir.

Kısmen haklı bulunduğumuz otomatizm fikri bizim memlekette bu mektebin tam bir izahı olarak kabul edilmiştir. Halbuki bunun sadece bir çıkış noktasından ibaret bulunduğunu hatırlatmak icap eder. Burada, bizim tarafımızdan olduğu gibi onlar tarafından da şiirin esas *fonction*'u olarak kabul edilen "tahteşsuuru boşaltma" ameliyesinin daima bir cezbe haliyle müterafık olmadığını ilâve etmeliyim. Eğer böyle olsaydı herkes san'atkâr olurdu. Halbuki san'atkâr, elde edilmiş bir melekeyi rüya ve saire cinsinden haller haricinde de kullanabilen adamdır. Kıymeti ve büyüklüğü ise bu melekeyi kazanış ve kullanışındaki meharetle ölçülür. Mümareselerle elde edilmiş bir şuurun, insana, tahteşsur dediğimiz kuyuyu kazabilecek kudreti getirdiğini *Freud*'u çok iyi bilen bir doktor ve sanatı fikirleriyle hemâhenk bir şair olan *Breton* bundan senelerce evvel söylemiştir.

Fakat bu kudret acaba nedir? Rubî hayatın yazılaşmış faaliyetlerinde şuurun kontrolü - az veya çok - daima mevcuttur. Yani normal şartlar dahilinde tahteşsuuru yazı haline getirmemiz imkân haricindedir. O halde imkânsız olan bu hali melekileştirmeye kalkmak büsbütün lüzumsuz bir gayret sayılmaz mı? Muhakkak ki bu meleke tahteşsuuru boşaltmak melekesi değildir. Olsa olsa tahteşsuru taklit etme melekesi olabilir. Tahteşsuurun muhteviyatı ne gibi vasıflar arz etmektedir? Onu bir san'atkâr bir âlimden çok daha iyi ve çok daha derin hisseder. Eseri ise bu hissedişin taklidinden başka birşey değildir. San'atkâr mükemmel bir mukallittir.

Usta san'atkâr mukallit değilmiş gibi görünür. Çünkü taklit ettiği şey orijinaldir. 19 ncü asırda yaşamış realist muharrirîn anlattığı tabiat orijinal değildir. Zekâ tarafından taklit edilmiştir. Onun için eser kopyenin kopyesidir. Basitlik ve iptidailik şeniyetlere işaret ettiği zaman sanatın da sermayesi olmalıdır. Çünkü her ikisi de sanat eserine hakiki güzelliği getirir. İyi bir san'atkâr onları çok güzel taklit eder. Bu işi yapan adama "basit ve iptidai adam" demek lâzımdır. Sanatın senelerce çilesini çekmiş ve nâmûşenahi merhalelerden geçmiş bir şairi günün birinde acemi bir eda ile karşınıza çıkmış görürseniz birdenbire menfi hükümler vermeyiniz. Böyle bir şair "acemiliği taklit" de güzellik bulmuş olabilir. Bu takdirde o, acemiliğin ustası olmuş demektir.

Bütün bunlar gösteriyor ki san'at pek de öyle otomatizm işi filan değil, bir cehit ve bir hünere işiymiş. Halbuki biraz evvel *surrealiste* şairlerden bahâederken «ruhi otomatizmi fikir sislemelerini çıkış noktası yapan bu adamlar vezni ve kafiyei atmak mecburiyetinde kaldılar» demiştim. Madem ki insan böyle bir otomatizme inanmıyor ve madem ki bütün cehdin bir taklitten ibaret olduğunu meydana çıkartabiliyor, o halde vezni ve kafiyei de kabul etsin. Eğer vezin ve kafiyein ortadan kalkmasına sebep olan şey sadece otomatizm fikrine bağlanış olsaydı bu mülâhaza belki doğru olabilirdi. Halbuki vezni ve kafiyei mühimsemeyişte başka sebepler de vardır. O sebepleri şimdilik mevzuun dışında addediyorum.

Vezin ve kafiyein ortadan kalkmasına sebep olan şey sadece otomatizm fikrine bağlanış olsaydı bu bağlanışın yersiz olduğu anlaşılınca vezin ve kafiyein de şiirdeki mevkiini alması icap ederdi dedim. Halbuki etmezdi. Çünkü *surrealiste* şairler şiire taklit yolu ile sokacakları tahtesşuuru hakikatmış gibi göstermek istiyecelerdi. Bu takdirde de vezni ve kafiyei kullanmamak mecburiyetinde idiler. Çünkü onlar taklit edilecek şeyi bilmenin kâfi olmadığını, taklitte de usta olmak lâzımgeldiğini idrâk etmiş insanlardı. Eğer böyle olmasaydı biz onların samimiyetlerine inanmıyacaktık. San'atkâr bizi, söylediklerinin samimî olduğuna da inandıran adamdır.

Şiirde hücum edilmesi lâzımgeldiğine inandığım zihniyetlerden biri de mısraçı zihniyettir. Bir şiirde bir tek berceste mısraın kifayetine itikâat şeklinde tezahür eden ve ilk bakışta insana basit görünen bu zihniyet, şiirin kötü bir hususiyetine bağlanışın gizli bir ifadesi olduğu için mühimdir. Şiirde bir «bütün»ün lüzumuna inananlar bile mısralar arasında bir takım aralıklar kabul eder ve bu aralıkları birbirine rapteden mâna yakınlıklarını şiirdeki örölüşün mükemmeliyeti için kâfi addederler. Bu telâkki belki de hücum edilmeye değecek kadar sakat bir telâkki değildir. Fakat insanı şimdi bahsedeceğüm hususiyete ve o hususiyetten zevk alma tehlikesine götürdüğü için buna da meydan vermemek lâzımdır. Şiir öyle bir bütündür ki bütünlüğünün tahrîkında bile olunmaz.

Sıvanmış ve boyanmış bir binanın tuğlaları arasındaki harcı görmeyiz. Bina tamamîyetini ancak bu harçla temin ettiği zamandır ki,

onu teşkil eden tuğlaları teker teker görmek ve onların vasıfları üzerinde düşünmek fırsatını elde ederiz.

Mısracı zihniyet, bize mısra'ların olduğu gibi onun parçaları olan kelimelerin de tetkik ve tahlili imkânını verir. Kelime üzerinde düşünmek, onun güzelliğini ve çirkinliğini tesbite çalışmak; şiire, kelime halinde, mücerret bir "şiir unsuru," telâkkisi getirmiştir. Yüz kelimelik bir şiirde yüz tane güzellik arayan insan vardır. Hâlbuki bin kelimelik bir şiir bile bir tek güzellik için yazılır. Tuğla güzel değildir. Sıva güzel değildir. Fakat bunlardan berekküp eden bir mimari eseri güzeldir. Buna mukabil ağıt, helyotrop, gümüş gibi maddelerden bir bina yapılabileceğini farzedelim. Eğer bu bina, elemanlarının taşıdığı güzellik hariçinde bir güzelliğe malik değilse san'at eseri sayılmaz. Görülüyor ki haddizatında güzel olan kelimenin şiire malzemelik etmesi şiir için bir kazanç değildir. Eğer söyleniş tarzlarını, kullanılış şekillerini de beraber getirmiş olmasalardı bu kelimelerin şiire bir zararı da olmazdı. Fakat ne yazık ki o kelimeler ancak muayyen şekillerde söylenebilmekte yani kendi edalarını kendileri tayin etmektedir. İşte eski şiirin yukarıda bahsettiğim hususiyeti bu edadır ve ismi de "şâirâne," dir.

Bu edaya bizi kelimeler getirmiştir. Fakat şiir zevkini ve şiir telâkkisini bugünkü cemiyetten alan insan çok kere aksi cihetten hareket etmekte, yani o kelimelerden evvel şairaneyi tanımaktadır. Bu edayı getirebilecek kelimelerden müteşekkil lugat; yazarken şâirane olmak isteyen, okurken de şâiraneyi arayan insanın kafasında zarurî olarak meydana gelir. O lugatin çerçevesinden kurtulmadıkça şâirâfeden kurtulmaya da imkân yoktur. Şiire yeni bir vokabüler getirme cehdi bu cinsten bir kurtulma arzusunun tezahürüdür. "Nâsır," ve "Süleyman Efendi" kelimelerinin şiire şokulmasını hazmedemiyenlerse şâiraneyi tahammül edebilenler, hattâ onu arayanlar, hem de bilhassa arayanlardır.

Hâlbuki "eskiye ait olan herşeyin, herşeyden evvel de şâiranenin aleyhinde bulunmak lâzımdır,"

KUŞ VE BULUT

Kuşcu amca !
Bizim kuşumuz da var,
Ağacımız da.
Sen bize bulut ver sade
Yüz paralık.

Oktay Rifat - Orhan Veli

MELİH CEVDET

Serçe

Çamaşır asılı ipte
Duran küçük serçem!
Bana acıyarak mı bakıyorsun?
Halbuki ben güneşin
Ve ilk beyaz yaprakların altında
Senin uçuşunu seyredeceğim.

(Neşredilmemiş)

Ağaçların Yukarıdaki Yaprakları

Uzanılmaz.
Kuşlara ve güneşe mahsustur.
Hiç birimizin haberi olmasın
Yukarıdaki yapraklardan.

(Neşredilmemiş)

Ellerimiz Gibi

Hayvanlar konuşmadıkları için
Kim bilir ne güzel düşünürler,
Tıpkı ellerimiz gibi!
Ah, okumaya başlamadan önce
Çiçeklere su vermek lâzımdır.

(Neşredilmemiş)

Yeni Baştan

Tam üç ay hasta yattım,
Kendimi bilmeden
Ve şehrin sokaklarını,
Tavlada dübeş kapısını unuttum.
Sevdiğim kızın, yüzünü.
şimdi ne güzel, yeni baştan
Yürümeye ve sevmeye başlamak !

(Varlık, Sayı : 185)

Gurbet

O şimdi yalnızdır..
Anasız, babasız ;
řapkasız, elbisesiz.
Her şeyi arkada bıraktı ;
Ne konuşacak arkadaşı,
Ne okuyacak kitabı var.
Yalnız, yapa yalnız..

(Varlık, Sayı : 185)

İkinci Harbî Umumî

Nasıl sabrettim bugüne kadar
Ölümden behsetmemek için.
Farkına varmamak mümkün mü ?
Cigaram acı işte,
Aşık olmak gayrı kabil,
Uyanmanın tadı kalmadı.
Birinci Harbî Umumi'de doğmuşum,
Bizim hesabı kesmek için
İkincisine ne lüzum vardı ?

(Neşredilmemiş)

Islık Çalmak

Balıklar için deniz lâzım,
Sevişmek için işsiz olmak
Ve geceleri yatakta
Duymamak için tabanların sızısını
Zengin olmak lâzım.
Halbuki ıslık çalmak için
Birşey lâzım değil.

(Neşredilmemiş)

Noktürn

Bu gece başımı alıp gideceğim
Yağmurun bittiği yere.
Orayı çocukluğumdan beri merak ediyorum.
Belki de şu anda bir arkansiyel
Mersin ağaçlarının üzerinden
Yalnız geceleri yaşayanların
Elleri ve gözleri için
Doğmuş bulunuyor.

(Varlık, Sayı : 109)

Saadet Şiirlerinden

II

Şiirlerimde sen olmadığın zaman
Onları niçin bitiremiyorum ?
Kalbim, kalbim, kalbim ;
Aaradığını ne güç buluyorsun !

(Varlık, Sayı : 106)

Ağız Mızıkası

Dün gece yatmak üzereyken
Evin önünden biri geçti
Ağız mızıkası çalarak
Ve bana, çocukluğumda
Akşam üzeri mangal yaktığımız
Bahçe kapısını hatırlattı,
Emniyet Sandığı'ndaki evin.

(Varlık, Sayı : 109)

Seyahat Şiirlerinden

I

Bir kere ben
Çok uzun bir tren yolculuğunda
Evimdeki yatağımı düşünüp
Uyuyamamıştım.
Bu gece neden uyuyamıyorum,
Evimdeki yatağımda?

(Varlık, Sayı : 104)

Günlerimiz'den

Kalkmak

Eskiden büyük annemin
Apdest almaya kalktığı saatte
Kimler geçiyor sokaktan ?
Ben böyle bir zamanda duymuştum
Bir sevdiğimin öldüğünü.
Şimdi hafızamda yalnız adı var.
Bir de herşeyden evvel uyanan
Acı fabrika düdüğü.

Yaşamak

Geçtiğim yollardan görünen arka balkonlarda
Yıkanmış kadın çamaşırları sallanır.
Akşam üstü, nehir boyunda buluştuğumuz
zaman,
Sevgilim sabun kokar.

(Varlık, Sayı : 107)

Gün Batarken

Yapacak iş o kadar çok,
Gün o kadar uzun ki!
Komşuya yardım edilebilir,
Düşmanla kavga edilebilir
Ve bir kızılık içinde gün batarken
Vakti kalmamıştır artık insanın
Çıldırarak ve kafiye aramak için.

(Neşredilmemiş)

Bir Misafirliğe

Bir misafirliğe gitsem,
Bana temiz bir yatak yapsalar;
Her şeyi, adımı bile unutup
Uyusam

(Varlık, Sayı : 185)

Fotoğraf

Dört kiři parkta ektirmiřiz ;
Ben, Oktay, Orhan bir de řinasi.:
Anlařılan sonbahar ;
Kimimiz paltolu, kimimiz ceketli ;
Yapraksız arkamızdaki ağaçlar.
Henüz babası ölmemiş Oktay'ın,
Ben bıyıksızım,
Orhan *Süleyman Efendi*'yi tanımamış.
Lâkin ben hiç böyle mahzun olmadım.
Ölümü hatırlatan ne var bu reřimde ?
Halbuki hayattayız hepimiz..

(Neşredilmemiş)

Ölmüş Bir Arkadařtan Mektup

Eskisi gibi yaşıyorum,
Gezerek, düşünerek..
Yalnız biletsiz biniyorum vapura ve trene.
Pazarlıksız alış verış yapıyorum,
Geceleri evimdeyim.. rahatım yerinde.
(Bir de sıkılınca pencereyi açabilsem)
Ve başımı kaşmak, iek koparmak,
El sıkımak istiyorum arada bir.

(Ses, Sayı : 8)

OKTAY RİFAT

Şükür

Potinlerime ve paltoma
Teşekkür etmeliyim.
Teşekkür etmeliyim yağan kara,
Bugüne, bu sevince..
Kara bastığım için şükür;
Şükür, gökyüzüne ve toprağa;
İsmini bilmediğim yıldızlara,
Suya ve ateşe hamdolsun !

(Vok, S. 158)

Hayranlık

Ne güzel enseyi geçmemesi saçların,
Alnımızda bitmesi ;
Tane tane olması kirpiklerin,
Tel tel olması kaşların !
Ne güzel insan yüzü,
Elmacık kemiği ve on parmak !
Ya dünyamız.. Bütün bu mevsimler,
Bulutlar, telli kavak ve İstanbul !

(Neşredilmemiş)

Yıldızlar

Kitabın yanında defter vardır,
Defterin yanında bardak,
Çocuk bardağın yanında,
Çocuğun yanında kedi
Ve bir beyaz karanfil..
Fakat neden kıravatım, kitaplarım
Ve şu küçük cigara tablası
Yıldızların yanında değil ?

(Varlık, Sayı : 101

Ekmek ve Yıldızlar

Ekmek dizimde
Yıldızlar uzakta, ta uzakta.
Ekmek yiyorum yıldızlara bakarak.
Öyle dalmışım ki sormayın,
Bazan şaşırp, ekmek yerine
Yıldız yiyorum.

(Ses, Sayı : 8,

Gün Sonu Konuşması

Nurullah Ataç'a

Ağaçların ve evlerin üstünde başım
Aydınlık içinde.

Kuşlar ötüşerek geçiyor civarımdan.

Akşam oluyor uykudan kolay.

“Oktay,” diye sesleniyor

Gökyüzündeki küçük yıldız.

Sizler de akrabasınız

Benden neden kaçarsınız

Kurtlar, sincap, tilki?

Ağaç Konuşuyor :

«Ben ağacım, bilgim de ona göre

«Rüzgârlı havalarda konuşabilirim.

«Bilmem sıla ve gurbet farkı

«Ayaklarım olmadığından.

«Köklerim toprakla kardeş

«Zamana alışık yapraklarım

«Acımaz kırsanız dallarımı

«Korkmıyorum sizler gibi ölümden

«Çünkü toprağa karışınca

«Tekrar ağaç olmanın çaresini bilirim.»

Ben konuşuyorum :

Hep yaşadığımı hatırlatıyorum kendime
Ve diyorum : "İşin acele !

"Bir gün ne el kalacak tutmak için,

"Ne yürümek için bacak,

"Ne bulutların seyri,

"Ne de bir hatıra dünyamızdan ;

"Çünkü hatıralar kuşlar gibi

"Dal ister konacak.

"Bir gün yaslanmak istesen pencereye,

"Diz çökmek istesen nafile

"İş işten geçmiş olacak !,"

Kuş konuşuyor :

«Elinde tuttuğun elma,

«Mesafe kanadımın altında.

«Sen kahvede oturursun,

«Ben ağacın dalında.»

Benzemezler insan dostlarıma

Ağaçlar gölgesini esirgemez.

Güneş köpeğimden daha sadık

Dizlerime sıçrar, ellerimi ısıtır

Karşılık beklemeden.

Hele kuşlar !

Avcılara bile kin beslemezler.

(Yenilik, Sayı : 8)

Şehitlik

I

“Ben bir bahriye neferiyim
“Gözlerimi balıklar yedi.
“Görmek ve ağlamak bitti benim için.
“Uzun boylu adamdım sağlığımda.
“İnanmazsanız elbiselerime bakın !”

Biri diyor ki : “Ben de askerim
“Ne farkım var diğer ölülerden
“Eskiden evlerde otururduk
“Dışında kaldık bütün kapıların.
“Şimdi duvardan geçiyoruz.”

Digeri diyor ki :
“Uzunluğuna kollarımın hatırası,
“Hâlâ başım ağrıyor.”

“Yalan hepsi bunların, inanmayın !
“Biz yokuz.” diyor bir başkası.

(Varlık, Sayı : 151)

Şehitlik

II

Akraba ölülerin kılığında geliyorlar
Kolayca girmek için odama.

Bir bakıyorum amcam, kardeşim,
Bir bakıyorum Polonyalı bir gedikli çavuşu
Ve derhal konuşuyor :

"Bir kızım vardı beş yaşında,

"Ölmüş şimdi beraberiz.

"Lâkin içi sıkılıyor burada;

"Ellerini Varşovada unutmuş

"Çenber çeviremiyor.."

Ve bir ses :

“Ne patates çapalamak,

“Ne taş kırmak,

“Ne de yük taşımak pazara,

“Burada rahatım iyidir.”

Biri de karısını merak etmiş,

Evden haber soruyor bana

“Üzerimden kaputumu aldılar,

“Öldüğüm zaman;

“Üşüyorum;

“Önümüz de kış.”

Sonra bir ağızdan konuşuyorlar.

(Varlık, Sayı : 154)

Kuzu

Sade biz mi sığır ve domuz yeriz ?
Ağaçlarda ölülerle beslenir.
Bir geyik veya ceylan kalbidir
Baş ucumda kımıldayan yaprak.

Ölüler, beyhude gayretiniz !
Otların karnında kolay
Tekrar güneşe çıkmak.
İş, bu otlayan kuzuda.

Parmak çürüdü yüzük kaldı
Sırçadan nazik çıktı kalbimiz.
Babamızın yaşını geçtik
Dünden itibaren.

(Neşredilmemiş)

Gelin

Zehra Kıza, ne oldu ?
Suya gitti
Sudan geldi
Gelin oldu.
Servi boyluma ne oldu ?
Öldü
Ak sadeler giyindi.

Vay benim köse sakalım.

(Nesredilmemiş)

Sübyan

Öldü, öldüğünü' bilmiyor
İki eli yanına geldi ; götürecekler,
Gitmem diyemiyor.
Tadamadı helvadan ve lokmadan,
Bir teşekkür olsun edemedi
Tabutunu taşıyan dostlara.
Ah, ölümü kimseninkine benzemiyor !

(Varlık, Sayı : 154)

Karga

Alışmadığım bir çiçek koklamak isterdim.
Lâkin güle benzemesinden korkuyorum.
Beni niçin eteğimden çekiyorsun karga ?
Bunu mutlaka yapacağım.

Sen ömrün hercümercinde
Daima aydınlık ve güzelsin,
Sana karga dokunamaz.

Bir bulut götürmeden başımı
Çabuk beni yıldızlara gömünüz !

(Varlık, Sayı : 103)

Karaca Ahmet

Akşamları parka çıkmaktı
En büyük eğlencesi.
Şair Orhan Veliyi,
Melih Cevdeti severdi hayatında.
Ağaçlardan kavağı severdi.
Yıldızları da severdi
Ve en rahat, anasının serdiği yatakta uyurdu
Şimdi burada yatıyor.

(Varlık, Sayı : 103)

Bir Otelin iki odası

Samim'e

Benim gibi çay pişirir sabahları elbet
Günlük yolculuğuna çıkmadan evvel.
Nece konuşur, kim bilir ?
Uzak bir memleketten gelmiş olmalı.

Ayak seslerini dinlediğim olur.
Şarkı söyler kendi kendine bazan.
Derim : Şimdi arka üstü yatmakta,
Bilirim şu anda sıkılmaktadır.

Ve onu düşünerek uyuduğum geceler
Üstünü örterim rüyada.
Acap o da beni düşünürmü,
Benim onu düşündüğüm gibi?

Bir dost ki benden habersiz yaşar,
Çıkarsa üzülrüm odasından.
Zayıf yüzlü ve çelimsiz bir çocuk.
Komşum her halde iyi insandır.

(Sokak, Sayı : 1)

Kırlangıç

Bir telgraf direği bana
Kırlangıcı hatırlatır ;
Bir kırlangıç, yolculuğu.
Halbuki kırlangıç eskiden,
Bana ekseriya
Evimi düşündürürdü.

(Varlık, Sayı : 105)

Nanoç'un Çocukluk Resmi

Nanoç'un bana bir gece yarısı
Gösterdiği resme bakıp
Dedim ki :
"Elbet onun da kırmızı bir kurdelesini
"Ve altın bukleleri vardı
"Her güzel çocuk gibi;
"Çember çevirirdi gündüzleri
"Ve reçelli
"Bir dilim ekmek yedi, kocaman ;
"İkinci vakti.,

(Sokak, Sayı : 1)

Pencere

Sarı bir zambak açtı
Karanlığın bahçesinde pencерem.
Geceyi odamda geçirmek için
Bir ağaç cama vuruyor.

Üşüdün mü dışarda narin ağaç ?
Yoksa hırsızlardan mı korkuyorsun ?
Nafile, çoktan bağladılar ellerimi
Kırk haramiler.

Ve gafil köpeğim kapımda habersiz
Bir tavşan kovalıyor rüyasında.
Bulutlar şimdi insanların koynunda,
Sabahleyin savuşurlar bacadan..

(Oluş, Sayı : 29)

Peyizaj

Küçük bir lavanta çiçeği,
Sarışın arı
Ve nâmütenahi gelincik.
Düşünmeden sevdiğimiz bu anda
Birden bire başlayan gökyüzü.

(Varlık, Sayı : 107)

Uykusuzluk

Gecenin kapısını hiç bir el kapayamaz
Demek böyle yarı aydınlık kalacağım
Ve küçük dalgalar,
Getirdiği vakit cesetlerimizi yan yana
Sendə başlayan kan devranı
Vücudumu dolaşıp
Tekrar sana dönecek.
Artık bize gece yoktur.

(Varlık, Sayı : 107)

Zurna

Hem tesbîh satarım
Hem kâğıt oynarım
Hem de zurna dinlerim
Çalan olursa.
Sıkıntıya gelemem,
Avareyim, avare.

(Neşredilmemiş)

Kuşdili

Param olsa satarımıydım
Kahve rengi elbisemi !
Damalı gömleği giyerdim
Alaca mendili takardım
Kuş dilinden geçerdim.
Param olsa satarımıydım
Kahve rengi elbisemi !

(Neşredilmemiş)

Tecelli

Nedir bu benim çilem !
Hesap bilmem
Muhasebede memurum.
En sevdiğim yemek imam bayıldı
Dokunur.
Bir kız tanırım çilli
Ben onu severim
O beni sevmez..

(Neşredilmemiş)

ORHAN VELİ

Sevdaya mı Tutuldum

Benim de mi düşüncelerim olacaktı,
Ben de mi böyle uykusuz kalacaktım,
Sessiz, sedasız mı olacaktım böyle ?
Çok sevdiğim salatayı bile
Aramaz mı olacaktım ?
Ben böyle mi olacaktım ?

(Varlık, Sayı : 161)

Sabaha Kadar

Şu şairler sevgililerden beter
Nedir bu adamlardan çektiğim ?
Olur mu böyle, bütün bir geceyi
Bir mısraın mahremiyetinde geçirmek ?

Dinle bakalım, işidebilir misin
Türküsunü damların, bacaların
Veyahut karıncaların buğday taşıdıklarını
Yuvalarına ?

Beklesem olmaz mı güneşin doğmasını
Kullanılmış kafiyele yollamak için,
Kapıma gelecek çöpçülerle,
Deniz kenarına ?

Şeytan diyor ki : «Aç pencereyi ;
«Bağır, bağır, bağır; sabaha kadar.»

(Varlık, Sayı : 161)

Gemilerim

Elitbamın yapraklarında
Gemilerim, yelkenli gemilerim.
Giderler yamyamların memleketlerine
Gemilerim, yan yata yata.
Gemilerim, kurşun kalemile çizilmiş ;
Gemilerim, kırmızı bayraklı.
Elifbamın yapraklarında
Kız Kulesi,
Gemilerim.

(Varlık, Sayı : 161)

Bayram

Kargalar, sakın anneme söylemeyin !
Bugün toplar atılırken evden kaçıp
Harbiye Nezaretine gideceğim.
Söylemezseniz size macun alırım,
Simit alırım, horoz şekeri alırım ;
Sizi kayık salıncağına bindiririm kargalar,
Bütün zıpzıplarımı size veririm.
Kargalar, ne olur anneme söylemeyin !

(Varlık, Sayı : 161)

Robenson

Haminnemdir en sevgilisi
Çocukluk arkadaşlarımın
Zavallı Robenson'u ıssız adadan
Kurtarmak için çareler düşündüğümüz
Ve birlikte ağladığımız günden beri
Biçare Güliiver'in
Devler memleketinde
Çektiklerine.

(Varlık, Sayı : 107)

İnsanlar

Ne kadar severim o insanları;
O insanları ki renkli, silik
Dünyasında çıkartmaların
Tavuklar, tavşanlar ve köpeklerle beraber
Yaşayan insanlara benzer.

(Varlık, Sayı : 107)

Hicret

I

Damlara bakan penceresinden
Liman görünürdü
Ve kilise çanları
Durmadan çalardı, bütün gün.
Tren sesi duyulurdu yatağından
Arada bir
Ve geceleri.
Bir de kız sevmeye başlamıştı
Karşı apartmanda.
Böyle olduğu halde
Bu şehri bırakıp
Başka şehre gitti.

(Varlık, Sayı : 107)

Hicret

II

Şimdi kavak ağaçları görünüyor
Penceresinden,
Kanal boyunca,
Gündüzleri yağmur yağıyor;
Ay doğuyor geceleri
Ve pazar kuruluyor, karşı meydanda.
Onunsa daima;
Yol mu, para mı, mektup mu;
Bir düşündüğü var.

(Neşredilmemiş)

?

Neden liman diyince
Hatırıma direkler gelir
Ve açık deniz diyince yelken?

Mart diyince kedi,
Hak diyince işçi
Ve neden ihtiyar değirmenci
Allaha inanır düşünmeden

Ve rüzgârlı havalarda
Yağmur iğri yağar?

(*İnsan, Sayı: 5*)

Baş ağrısı
I

Yollar ne kadar güzel olsa,
Gece ne kadar serin olsa
Beden yorulur,
Baş ağrısı yorulmaz.

II

Şimdi evime girsem bile
Biraz sonra çıkabilirim
Madem ki bu esvaplarla ayakkaplar benim
Ve mâdem ki sokaklar kimşenin değil.

(*İnsan, Sayı: 5*)

Anlatamıyorum

(moro romantico)

Ağlasam sesimi duyar mısınız,
Mısralarımda;
Dokunabilir misiniz
Göz yaşlarıma, ellerinizle ?

Bilmezdim şarkıların bu kadar güzel,
Kelimelerinse kifayetsiz olduğunu
Bu derde düşmeden önce.

Bir yer var, biliyorum;
Her şeyi söylemek mümkün;
Epice yaklaşmışım, duyuyorum;
Anlatamıyorum.

(Neşredilmemiş)

Kuşlar Yalan Söyler

İnanma, ceketim, inanma
Kuşların söylediklerine;
Benim mahremi esrarım sensin.

İnanma, kuşlar bu yalanı
Her bahar söyler.
İnanma, ceketim, inanma!

(Neşredilmemiş)

Kitabei - Sengi - Mezar

Hiç bir şeyden çekmedi dünyada
Nasırdan çektiği kadar.

Hattâ çirkin yaratıldığından bile
Okadar müteessir değildi.

Ayakkabısı vurmadığı zamanlarda
Anmazdı ama Allahın adını .
Günahkâr da sayılmazdı.

Yazık oldu Süleyman efendiye.

(*İnsan, Sayı : 5*)

Gözlerim

Gözlerim,
Gözlerim nerde ?

Şeytan aldı, götürdü;
Satamadan getirdi.

Gözlerim,
Gözlerim nerde ?

(Neşredilmemiş)

Gölge

Bıktım, usandım sürüklemekten onu
Senelerdir, ayaklarımın ucunda.
Bu dünyada biraz da yaşayalım
O tek başına,
Ben tek başıma.

(Varlık, Sayı : 107)

Rüya

Annemi ölmüş gördüm rüyamda.
Ağlayarak uyanışım
Hatırlattı bana, bir bayram sabahı,
Gökyüzüne kaçırdığım balonuma bakıp
Ağlayışımı.

(İnsan, Sayı : 5)

Istanbul için Hay - Kay'lar

Nisan

İmkânsız şey
Şiir yazmak,
Aşıksan eğer;
Ve yazmamak,
Aylardan nisansa.

Arzular ve Hatıralar

Arzular başka şey,
Hatıralar başka.
Güneşi görmeyen şehirde,
Söyle, nasıl yaşanır?

Böcekler

Düşünme,
Arzu et sade!
Bak, böcekler de öyle yapıyor..

Davet

Bekliyorum.
Öyle bir havada gel ki
Vaz geçmek mümkün olmasın.

(Neşredilmemiş)

Güzel Havalar

Beni bu güzel havalar mahvetti,
Böyle havada istifa ettim
Evkaftaki memuriyetimden.
Tütüne böyle havada alıştım,
Böyle havada âşık oldum ;
Eve ekmek ve tuz götürmeyi
Böyle havalarda unuttum ;
Şiir yazma hastalığım
Hep böyle havalarda nüksetti ;
Beni bu güzel havalar mahvetti.

(Neşredilmemiştir)

Efkârlanırım

Mektup alır, efkârlanırım :
Rakı içer, efkârlanırım ;
Yola çıkar, efkârlanırım.
Ne olacak bunun sonu, bilmem.
"Kâzım'ım, türküsünü söylerler,
Üsküdar'da ;
Erkârlanırım.

(Neşredilmemiştir)

Illusion

Eski bir sevdadan kurtulmuşum.
Artık bütün kadınlar güzel.
Gömleğim yeni,
Yıkanmışım,
Traş olmuşum..
Sulh olmuş,
Bahar gelmiş.
Güneş açmış.
Sokağa çıkmışım, insanlar rahat;
Ben de rahatım.

(*Sev, Sayı : 8*)

Harbe giden

Harbe giden sarı saçlı çocuk !

Gene böyle güzel dön ;

Dudaklarında deniz kokusu,

Kirpiklerinde tuz.

Harbe giden sarı saçlı çocuk !

(Neşredilmemiş)

Kaside

Elinde Bursa çakısı,

Boynunda kırmızı yazma ;

Değnek soyarsın akşamlara kadar,

Filya tarlasında.

Ben sana hayran,

Sen cama tırman.

(Neşredilmemiş)

Ne Kadar Güzel

Çayın rengi ne kadar güzel ;

Sabah, sabah ;

Açık havada.

Hava ne kadar güzel !

Oğlan çocuk ne kadar güzel !

Çay ne kadar güzel !

(Neşredilmemiş)

S ö z

Aynada başka güzelsin,
Yatakta başka;
Aldırma söz olur diye;
Tak takıştır,
Sür sürüştür;
İnadına gel,
Piyasa vakti,
Mahallebiciye.

Söz olurmuş,
Olsun;
Dostum değil misin ?

(Negredilmemiş)

VEDA MÜSAMERESİ

Ağaç

Ağaca bir taş attım;
Düşmedi taşım,
Düşmedi taşım.
Taşımı ağaç yedi ;
Taşımı isterim,
Taşımı isterim !

Oktay Rifat - Orhan Veli
(Varlık, Sayı : 101)

FIHRİST

	<u>Sahife</u>
Garip	5
Kuş ve Bulut	16

Şiirler

Melih Cevdet

Serçe kuşu	19
Ağaçların yukarıdaki yaprakları	19
Ellerimiz gibi	19
Yeni baştan	20
Gurbet	20
İkinci harbi umumi	21
Islık çalmak	21
Noktürn	22
Saadet şiirlerinden	22
Ağız mızıkası	23
Seyahat şiirlerinden I	23
Günlerimiz	24
Gün batarken	25
Bir misafirliğe	25
Fotoğraf	26
Ölmüş bir arkadaşın mektup	26

Oktay Rifat

Şükür	29
Hayranlık	29
Yıldızlar	30
Ekmek ve Yıldızlar	30
Gün sonu konuşması	31
Şehitlik I	33
» II	34
Gelin	36
Sübyan	36
Kuzu	37
Karga	38
Karaca Ahmet	38
Bir otelin iki odası	39
Kırlangıç	40
Nanoç'un çocukluk resmi	40
Pencere	41
Peyizaj	42
Uykusuzluk	42
Zurna	43
Kuşdili	44
Tecelli	44

Orhan Veli

Sevdaya mı tutuldum	47
Sabaha kadar	47
Gemilerim	48
Bayram	48
Robenson	49
İnsanlar	49
Hicret I	50
" II	50
?	51
Baş ağrısı	51
Anlatamıyorum	52
Kuşlar yalan söyler	52
Kitabei -sengi- mezar	53
Gözlerim	54
Gölge	54
Rüya	54
İstanbul için hay - kaylar	55
Güzel havalar	56
Efkârlanırım	56
Illusion	57
Harbe giden	58
Kaside	58
Ne kadar güzel	58
Söz	59
Ağaç	60

*Bu kitaptan 12
nūsha lūks kâğıt
üzerine basılmış ve
1 den 12 ye kadar numara-
lanmıştır. Bu nūshalar Abidin
Dino, Bedri Rahmi, Eren
Eyüboğlu, Hamit Görel ve
Turgut Zaim tarafın-
dan yapılmış birer
krokiyi havidir.*

TIPKIBASIM:
PEN YAZARLAR DERNEĞİ
General Yazgan Sok. 10/10
Tünel/İSTANBUL
Engin Matbaacılık, İstanbul 1995

50 Kuruş